

Van links naar rechts: Willeke van Dijk, John de Ruiter en Leendert van der Leek
Locatie: Rooftop Thornico Building

'Bij identiteitsfraude draait alles om bewustwording'

Met veel plezier ziet Leendert van der Leek, van de afdeling Vreemdelingen Identificatie en Mensenhandel (AVIM) politie Rotterdam, dat de kennis bij de afdeling burgerzaken over vervalste identiteitspapieren toeneemt. "Want identiteitsfraude is tegenwoordig niet alleen meer voor financieel gewin maar er zit ook een stukje terrorisme en vreemdelingen & mensenhandel/smokkel bij. Alles draait om bewustwording."

Tekst: Hans Ouwerkerk

Foto: Joke Schut

In hun ronde langs alle ketenpartners van de Werkgroep Tegengaan Identiteitsfraude (WTI) zijn Willeke van Dijk, strategisch adviseur en John de Ruiter lid van het dagelijks bestuur van de NVVB en voorzitter van het landelijk overleg WTI voor deze editie in het kantoor van Leendert van der Leek beland. De coördinator Incident Gerichte Migratiecriminaliteit zegt dat de stap naar een regionale WTI binnen de politie-eenheid Rotterdam minder groot was dan aanvankelijk werd gedacht. "Ook van de gemeente uit", vertelt hij, "omdat we al sinds 2007 een goede samenwerking met de gemeente Rotterdam en andere partijen hebben als het gaat om identiteitsfraude."

Die goede samenwerking is min of meer ontstaan na de constatering dat er nogal wat zaken op de plank lagen die met identiteitsfraude te maken hadden. "En ID-fraude was", zo legt Leendert uit, "bij de recherche toch min of meer een ondergeschoven kindje. Wij zijn daarmee als Unit Incident Gerichte Migratiecriminaliteit toen aan de slag gegaan. Het was op dat moment overigens uniek dat er hiervoor een aparte onderzoeksgroep werd geformeerd. Dus toen er een WTI werd opgestart, kwamen we er na een kleine uitleg heel snel achter wat het inhield en constateerden we dat we eigenlijk al zo werkten."

"ID-fraude gaat vaak vooraf aan andere vormen van criminaliteit. Ze noemen het niet voor niks de moeder van alle fraude"

Op de vraag van John of Leendert al contact had met andere ketenpartners knikt hij bevestigend. "Ja wij hebben contact gelegd met onder andere de RDW en met de IND. Sinds 2014 werken we met de ID-desk van de Koninklijke Marechaussee en hebben wij onze eigen forensische opsporing gestopt." Leendert weet overigens dat er politieregio's zijn die de forensische opsporing nog zelf doen in plaats van dat zij het technisch proces-verbaal door de ID-desk van de Koninklijke Marechaussee laten opstellen. "Ik vind dat jammer. Waarom?";

herhaalt hij de vraag van Willeke, "Juist door de expertise bij de Koninklijke Marechaussee ontstaat er zicht op vervalsers of vervalsingen en kan men trends signaleren. Dat is volgens mij de kracht van het aanleveren van gegevens bij één instantie."

REGIO

Het werkterrein van het team van Leendert beslaat de Rotterdamse regio Rijnmond, bestaande uit vier centrumgemeentes met een aantal satellietgemeentes daar omheen. Vooral de samenwerking met de gemeentebalie in het stadswinkelcentrum gaat volgens hem heel goed. "Maar we zijn bijna elkaars burens", grapt hij. "Wij zitten daar ook één dagdeel in de week en dan zijn we daar onder andere voor de documenten-ondersteuning. Als er vragen zijn over documenten kunnen wij die beantwoorden en als ergens twijfel over is geven wij uitleg en laten we zien waar ze op moeten letten."

Met name door de opleiding van de PublieksAcademie van NVVB heeft hij het niveau bij de baliemedewerkers de afgelopen twee jaar flink zien stijgen. "We hebben na de oprichting van de WTI samen met de AVIM en de Koninklijke Marechaussee, en vooruitlopend op de opleiding Identiteit- & Adresfraude, workshops gegeven over bewustwording. Toen zagen we al bij veel mensen een knopje omgaan. Zo van, 'dit is toch eigenlijk heel erg belangrijk'. Ook kwamen er gelijk geluiden van de werkvloer dat, wil je dit goed doen, daar iets meer tijd voor nodig is." Leendert pleit er dan ook voor dat alle gemeenten hun baliemedewerkers opleiden. "Waar we in 2007 nog werden gebeld met de vraag even te komen kijken omdat ze een Roemeense ID-kaart niet helemaal vertrouwden, krijgen we nu een telefoontje met de mededeling dat bijvoorbeeld de UV-reactie afwijkt. Ik werd laatst zelfs gebeld over een Amerikaanse pas omdat ze lijmrresten op de binddraad zagen. Dat is echt een groot verschil met bijvoorbeeld tien jaar geleden toen wij daarmee begonnen."

De coördinator Incident Gerichte Migratiecriminaliteit ziet dat trouwens ook bij het gebruik van de hulpmiddelen. "Baliemedewerkers grijpen steeds vaker naar UV-lampen en vergrootglazen. Hetzelfde geldt voor de scanner. Tegelijkertijd blijft het natuurlijk wel een hulpmiddel dat niet alles zegt. Ik bedoel, als de scanner rode vinkjes geeft wil dat bijvoorbeeld dus niet per definitie betekenen, dat het document vals is. Andersom wil het ook niet zeggen dat het document echt is als de scanner alles groen aangeeft. We hebben voorbeelddocumenten die moeiteloos door de scanner gaan maar wel hartstikke vervalst zijn. Tegelijkertijd zetten ze op dat vlak echt stappen om dat op te sporen."

IN HET ZICHT CONTROLEREN

Het gebruik van de hulpmiddelen mag wat hem betreft gewoon in het zicht van de aanvrager bij de balie gebeuren. Daar zijn Willeke en John het wel mee eens. "Het moet", zegt John, "eigenlijk maatschappelijk geaccepteerd worden dat je wordt gecontroleerd. Afgelopen tien jaar hebben we vooral op de verbetering van de dienstverlening ingezet en dat je vriendelijk moet zijn en burgers aan de balie snel en efficiënt moet helpen. We zijn nu heel erg bezig om de maatschappij te laten wennen dat het belangrijk is om te controleren. En dat als de baliemedewerker naar je foto kijkt ze je niet direct verdacht vinden. Maar dat dit gewoon hun taak is om te controleren of jij wel degene bent die op de foto staat." Leendert ziet daar dan ook het nadeel niet van in. "Sterker ik zie er eerder het voordeel in dat de mensen zien dat er goed wordt opgelet. En laten we eerlijk zijn, de mensen die goedwillend zijn, hebben daar absoluut geen probleem mee. De kwaadwillenden zullen daardoor juist worden afgeschrikt."

"Wat wij wel merken", voegt hij er na een korte stilte aan toe, "is dat andere gemeentes ook op onze deur beginnen te kloppen. Zij willen ook zo'n intensieve samenwerking als met het stadscentrum. Met het erbij trekken van Zuid-Holland Zuid hebben wij nu dan ook wel de verantwoordelijkheid over een behoorlijk groot gebied. En daar hebben we eigenlijk te weinig mensen voor. Alleen al door de aanrijdtijd is een aanhouding op locatie haast onmogelijk." "Wat gebeurt er dan?", vraagt Willeke. Leendert: "Dan moet 112 worden gebeld en dan het liefst via ons zodat wij de meldkamer van informatie kunnen voorzien. De agenten moeten er dan heen, de persoon zonder discussie aanhouden en meenemen. Het komt soms voor dat een agent met weinig kennis van documenten niet de persoon maar het vervalste paspoort in beslag neemt. Maar, zeggen ze dan, we hebben wel de gegevens van de persoon. Pas op dat moment valt het kwartje."

Hij zal dan ook de laatste zijn om te zeggen dat de politie zijn zaakjes als het gaat om identiteitsfraude goed op orde heeft. "Het heeft ook met bewustwording binnen onze eigen organisatie te maken. De agent op straat moet het herkennen en de signalen die er zijn moeten een opvolging krijgen. Dan wordt bijvoorbeeld vergeten in het systeem te kijken of er een document als gemist of gestolen. Of het wordt wel gesignaleerd maar er wordt niks mee gedaan. Die signalen moeten sneller bij ons terechtkomen omdat wij veel met die materie bezig zijn."

TERRORISME

Tegelijkertijd ziet hij de aandacht voor identiteitsfraude wel toenemen. "Simpelweg omdat ID-fraude vaak vooraf gaat aan

andere vormen van criminaliteit. Ze noemen het niet voor niks de moeder van alle fraude. Identiteitsfraude is tegenwoordig niet alleen meer voor financieel gewin maar er zit ook een stukje terrorisme bij." In dat licht bezien zou hij er een voorstander van zijn dat nog alleen goed geschoold personeel identiteitspapieren mag uitgeven. "Het is niet zo maar wat hè? Gemeenten moeten hiervoor echt gekwalificeerd personeel inzetten. En ze moeten daar ook in drukke (vakantie) tijden niet van afwijken. Met elkaars inlogcodes werken is bijvoorbeeld eveneens uit den boze. Dat is voor de politie en ook voor het interne onderzoek van de gemeente natuurlijk een drama. En als je wilt vervolgen staat het Openbaar Ministerie (OM) al met 3-0 achter"

Willeke hoort Leendert het OM noemen en wil weten hoe de samenwerking gaat. "Toen wij in 2007 met de aanpak van ID-fraude begonnen hadden wij een vaste officier van justitie. Dat werkte heel prettig omdat je aan elkaar gewend raakt. En dan kan je feitelijk je werkproces standaardiseren. Nadat de vaste officier is weggegaan werken we nu samen met de zogenoemde ZSM-officier. Dat is de eerst beschikbare officier voor de zaak. Dat is geen probleem voor de heterdaadzaken. Die worden allemaal veroordeeld. Lastiger wordt het bij complexe zaken of de gevallen die via de IND bij ons binnenkomen. Vaak spelen die zaken meerdere jaren en dan weet de ZSM-officier soms niet hoe het zit en schuift het door naar een collega. Er is er één die heeft heel veel kennis van zaken. Die komt ook bij de IND vandaan. Met hem is het ook wel prettig zakendoen. Alleen heeft hij het heel erg druk. Ja, wie niet bij het OM?"

John wil nog één punt aanstippen en dat is de angst van baliemedewerkers dat het privéadres op het aangifteformulier komt. "Wij gebruiken hier in Rotterdam het standaard aangifteformulier, en die zit in de toolbox. Daar staat geen privéadres op maar alleen naam, geboortedatum, werkplaats en functie. Het is echt vanuit je functie dat je aangifte doet. Dat staat er ook netjes bij." John knikt: "Soms weet men ook niet dat medewerkers ook het adres van het stadhuis kunnen invullen."

KRACHT

Aan het einde van het gesprek zegt Leendert te hopen dat het WTI alleen maar meer kracht krijgt. "Zeker als het gaat om onderlinge contacten en het delen van informatie. Dan gaat het alleen nog maar beter worden. Het is al goed", benadrukt hij, "maar het kan natuurlijk altijd beter. En het is belangrijk dat we het kennisniveau over de hele breedte weten op te krikken. Ik denk dat dat ook een mooie uitdaging is."

Kijk, zo eenvoudig maak je een planning :-)
#plannenismakkelijk
#iedereenblij

Een efficiënte planning van medewerkers op het actuele werkaanbod is van essentieel belang. Voor veel gemeenten blijkt dit complex, tijdrovend en foutgevoelig te zijn. JCC-Personeelsplanning ondersteunt roosteraars om de juiste bezetting voor zowel de front- als backoffice te realiseren. Indien u op afspraak werkt, dan zorgt een efficiënte koppeling met ons afsprakensysteem ervoor dat de juiste medewerkers tijdig worden ingepland om de afspraken snel en vakkundig af te handelen. Zo zorgen wij met onze oplossingen en kennis ervoor dat u op een efficiënte wijze kwalitatieve dienstverlening kunt blijven aanbieden die precies aansluit bij de wensen van uw burgers en medewerkers. Vandaag en morgen.

jccsoftware
let's get it together!

+31 (0)541 62 70 62 • info@jccsoftware.nl • www.jccsoftware.nl